

Fiche 4: Actieplan voor het EU-eiwitsysteem

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Actieplan voor veerkracht, strategische autonomie en duurzaamheid van het eiwitsysteem van de EU

b) Datum ontvangst Commissiedocument

7 juli 2026

c) Nr. Commissiedocument

COM(2026) 355

d) EUR-Lex

[EUR-Lex - 52026DC0355 - NL - EUR-Lex](#)

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Landbouw- en Visserijraad

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

2. Essentie voorstel

De Europese Commissie (hierna: de Commissie) heeft op 7 juli 2026 het Actieplan voor het EU-eiwitsysteem (hierna: het actieplan) gepresenteerd, gericht op het versterken van de weerbaarheid, het concurrentievermogen, de open strategische autonomie en de duurzaamheid van het EU-eiwitsysteem. Het actieplan vormt een aanvulling op de gelijktijdig gepresenteerde veehouderijstrategie¹ en heeft geen betrekking op de visserijsector. Aanleiding voor het actieplan is het verminderen van de Europese strategische importafhankelijkheid van eiwitrijke grondstoffen voor diervoeders, met name soja, uit landen buiten de Europese Unie (EU). Deze afhankelijkheid maakt het Europese voedselsysteem kwetsbaar voor geopolitieke risico's, verstoringen in toeleveringsketens en prijsschommelingen.

Met het voorgestelde actieplan zet de Commissie in op een integrale beleidsbenadering voor het EU-eiwitsysteem die zich richt op: (1) het versterken van de open strategische autonomie door het vergroten

¹ COM(2026) 576 final, *EU strategy on livestock* (CELEX 52026DC0576). Hiervoor wordt een afzonderlijk BNC-fiche aan de Tweede Kamer aangeboden.

van de duurzame Europese eiwitproductie, (2) het versterken van de veerkracht, het concurrentievermogen en de paraatheid van het EU-eiwitsysteem door middel van onderzoek, innovatie en investeringen, en (3) het versterken van de eiwitwaardeketens in de EU door de markt voor eiwitten aantrekkelijker te maken, de vraag naar eiwitproducten te stimuleren en lokale oplossingen te bevorderen. Deze integrale benadering moet bijdragen aan het opschalen van de Europese productie van eiwitrijke gewassen door gerichte stimulansen te bieden die zowel de vraag als het aanbod versterken. Dit is essentieel voor de transitie naar een duurzaam, concurrerend en weerbaar EU-eiwitsysteem en een toekomstbestendige veehouderij.

De Commissie biedt in het actieplan handvatten en aanbevelingen aan de lidstaten om de voorgestelde aanpak verder uit te werken en te implementeren aan de hand van zes samenhangende pijlers.

Ten eerste pleit de Commissie voor een meer geïntegreerde beleidsaanpak. Hierbij wordt ingezet op een betere afstemming tussen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en ander relevant EU-beleid, het benutten van het volgend meerjarig financieel kader en het versterken van samenwerking en kennisdeling over de volledige eiwitwaardeketen, van productie tot en met consumptie.

Ten tweede zet de Commissie in op het vergroten van de Europese eiwitvoorziening door de teelt van eiwitgewassen, gewasrotatie en landbouwdiversificatie te stimuleren. Daarbij wijst de Commissie op de stikstofbindende eigenschap van peulvruchten, waardoor behoefte aan meststoffen afneemt. Daarnaast wil zij via het GLB gekoppelde inkomenssteun en transitievergoedingen bieden, en eiwitdiversificatie integreren in hun strategieën voor generatievernieuwing en in de maatregelen in het kader van het starterspakket voor jonge landbouwers. Ook wordt ingezet op een duurzamer gebruik van grasland en betere integratie van vee, en het belonen van duurzame productie via koolstof- en natuurcredits.

Ten derde pleit de Commissie voor het versterken van onderzoek, ontwikkeling en innovatie om de productie, verwerking en toepassing van Europese eiwitten te verbeteren. De nadruk ligt daarbij op onder meer ketensamenwerking, gewasveredeling, zaadontwikkeling, verminderd gebruik van meststoffen, duurzame teeltmethoden, efficiëntere verwerkingstechnologieën en het beter benutten van biomassa en reststromen.

Ten vierde wil de Commissie de veerkracht, concurrentiekracht en paraatheid van het Europese eiwitsysteem versterken door veehouderijsystemen efficiënter te maken, voederstrategieën te optimaliseren en de binnenlandse productie van voedergrondstoffen te stimuleren. Voor niet-herkauwende dieren wijst de Commissie daarbij op het potentieel van reststromen uit de voedselindustrie als veevoer, mits deze voldoen aan de geldende regelgeving inzake voeder- en voedselveiligheid. Daarnaast zet zij in op het verminderen van de afhankelijkheid van geïmporteerde eiwitten en de bijbehorende additieven, onder meer door duurzaamheidsnormen beter op elkaar af te stemmen, de

monitoring te verbeteren en invoerketens te diversifiëren. In dat kader richt de Commissie zich in het bijzonder op Oekraïne.

Ten vijfde zet de Commissie in op sterkere Europese eiwitwaardeketen door de vraag naar duurzame eiwitproducten te stimuleren en lokale oplossingen te ondersteunen. Via onder meer consumentenvoorlichting, duurzaamheidsgerichte aanbestedingen, en samenwerking in de keten wil zij de beschikbaarheid, betaalbaarheid en aantrekkelijkheid van Europese eiwitproducten vergroten.

Tot slot wil de Commissie circulariteit en de bio-economie beter benutten om de strategische autonomie en veerkracht van de EU te versterken. Daarbij wordt gekeken naar het vergroten van de productie van eiwitrijke gewassen en duurzame biobrandstoffen, waarbij nevenproducten hoogwaardig kunnen worden benut voor voedsel, diervoeder en energie. Daarnaast wil de Commissie biomassastromen en beschikbare bijproducten beter in kaart brengen en lidstaten ondersteunen bij het opstellen van geharmoniseerde balansen voor voedsel- en voedereiwitten.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het Nederlandse beleidskader voor eiwitten wordt grotendeels vormgegeven door de Nationale eiwitstrategie (NES).² Aanvullend bevat de aangekondigde voedselzekerheidsstrategie een volwaardige pijler die zich richt op het mitigeren van risico's uit strategische afhankelijkheden zoals veevoer en de additieven daarvan.³ De NES heeft als doel de afhankelijkheid van geïmporteerde eiwitgrondstoffen, met name soja, te verminderen en tegelijkertijd de grondstoffenbasis van het Nederlandse voedselsysteem op een duurzame manier te verbreden, zodat wordt bijgedragen aan de gezondheid van mens, dier en milieu. Nederland streeft daarbij niet naar volledige zelfvoorziening, maar naar een duurzamere, meer diverse en circulaire eiwitvoorziening. Het kabinetsbeleid⁴ bestaat uit zes samenhangende sporen: (1) handelsdiversificatie en ketenmonitoring, (2) het stimuleren van de teelt van eiwitrijke gewassen, (3) het onderzoeken, ontwikkelen en opschalen van alternatieve eiwitbronnen voor dierlijke en humane consumptie, (4) het efficiënter benutten van reststromen om te voorkomen dat reststromen negatieve gevolgen hebben voor mens en milieu, (5) het vergroten van de benutting van insecten als eiwitbron en (6) het bevorderen van een verschuiving in de verhouding tussen dierlijke en plantaardige eiwitconsumptie naar een 50/50 balans,

² De Nationale Eiwitstrategie, Kamerstuk 35 570 XIV, nr. 70

³ Aankondiging Strategische Agenda Voedselzekerheid, Kamerstuk 31 532, nr. 310.

⁴ Kamerstuk 35 570 XIV, nr. 70; zie ook de Aankondiging Strategische Agenda Voedselzekerheid, Kamerstuk 31 532, nr. 310.

Het kabinet acht het van belang importstromen van eiwitrijke grondstoffen te diversifiëren en te monitoren om de leveringszekerheid en weerbaarheid van het eiwitsysteem te versterken.⁵ Tegelijkertijd wordt ingezet op het vergroten van de binnenlandse productiecapaciteit, onder meer door de teelt van eiwitrijke gewassen binnen het GLB te stimuleren via de ecoregeling en door de eiwitketen verder te versterken.⁶ Naast het versterken van bestaande eiwitbronnen richt het kabinet zich op innovatie en de ontwikkeling van nieuwe eiwitbronnen. Zo wordt ingezet op de ontwikkeling, innovatie en opschaling van alternatieve eiwitten voor humane en dierlijke consumptie, waaronder klimaatweerbare gewassen en innovaties zoals precisiefermentatie en celkweek.⁷ Daarbij ondersteunt het kabinet samenwerking tussen publieke en private partijen om nieuwe eiwitbronnen en productiemethoden versneld te ontwikkelen en toe te passen. Deze inzet wordt geborgd in de Agrofood Innovatieagenda.⁸

Een verdere verduurzaming van het eiwitsysteem vraagt ook om efficiënter gebruik van beschikbare grondstoffen. Daarom stimuleert het kabinet het efficiënt benutten van reststromen en nutriëntenbeheer via onderzoek, praktijkpilots en ketensamenwerking gericht op veilige en hoogwaardige toepassingen.⁹ Tot slot richt het kabinet zich op de vraagzijde van het systeem door een gezonder en duurzamer eetpatroon met een betere balans tussen plantaardige en dierlijke eiwitten te bevorderen. Het kabinet streeft daarbij naar een 50/50-verhouding in 2030, onder meer via voorlichting, onderzoek en afspraken met voedselketenpartijen.¹⁰ Daarnaast zet het kabinet zich in voor het stimuleren van korte ketens en het benutten van reststromen.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt het actieplan van de Commissie voor een EU-eiwitsysteem. Allereerst beschouwt het kabinet dit als een belangrijke stap richting een meer integrale en samenhangende benadering van het EU-eiwitbeleid. Daarbij worden het landbouw-, economisch-, consumptie-, handels-, onderzoek- en innovatiebeleid in onderlinge samenhang bezien, met oog voor de doelstellingen van het kabinet binnen de EU op het gebied van weerbaarheid, duurzaamheid, open strategische autonomie, voedselzekerheid en

⁵ Beleidsbrief Buitenlandse Zaken 2026, Kamerstuk 36 800 V, nr. 103; Kamerstuk 31 532, nr. 310; Monitor herkomst diervoedergrondstoffen, Kamerstuk 30 252, nr. 154.

Teelt en afzet eiwitrijke gewassen en vervolg Bean Deal, Kamerstuk 30 252, nr. 211

⁶ Programmadocument NSP-GLB 2023–2027, Nationaal Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023–2027, versie 6.1, Netwerk Platteland. Zie: [Programmadocument NSP-GLB 2023–2027](#).

⁷ Cellulaire agricultuur, Nationaal Groeifondsprogramma, Kamerstuk 36 200 L, nr. 4.

⁸ Contouren Agrifood Innovatieagenda, Kamerstuk 33 009, nr. 179, 18 juni 2026; Kennis- en Innovatieagenda Landbouw, Water en Voedsel (KIA-LWV): [kia-landbouwwatervoedsel.nl](#); Proeverijen van kweekvlees onder gecontroleerde omstandigheden, Kamerstuk 27 428, nr. 383, 5 juli 2023; Proeverijen met producten voortkomend uit innovatieve fermentatie onder gecontroleerde en veilige omstandigheden, Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 60, 24 november 2025.

⁹ Voedselverspilling in Nederland – Stand van zaken en nieuwe cijfers Monitor Voedselverspilling Update 2009–2023, Kamerstuk 31 532, nr. 299; Subsidiemodule Agrarische Bedrijfsadvisering en Educatie (SABE), Regeling Europese EZK- en LNV-subsidies (REES), Kamerstuk 30 252 en 31 239, nr. 173.

¹⁰ Evaluatie voedselagenda 2016–2020 en het voedselbeleid, Kamerstuk 31 532, nr. 271.

concurrentievermogen. Een dergelijke integrale benadering is noodzakelijk om, tegen de achtergrond van de huidige geopolitieke ontwikkelingen, de economische en veiligheidsbelangen van de EU en haar lidstaten beter te kunnen beschermen en versterken. Nederland en de andere EU-lidstaten zijn momenteel risicovol strategisch afhankelijk van derde landen voor de import van veevoer en bijbehorende additieven. De beschikbaarheid van deze producten is van belang voor de voedselzekerheid. Handelsakkoorden kunnen bijdragen aan diversificatie van de invoer van essentiële eiwitrijke grondstoffen en daarmee aan het verminderen van strategische afhankelijkheden. Versterking van het EU-eiwitsysteem draagt bij aan het verminderen van deze afhankelijkheden en aan de transitie naar een toekomstbestendig voedselsysteem dat duurzaam, concurrerend, weerbaar en de strategische open autonomie van de EU versterkt.

Ten tweede, heeft het kabinet een positieve grondhouding tegenover het vergroten van de zelfvoorzieningsgraad van de EU voor eiwitrijke gewassen. Daarbij is het kabinet geen voorstander van gekoppelde inkomenssteun binnen het GLB, vanwege het marktverstorende karakter daarvan. In plaats daarvan zet het kabinet in op het stimuleren van duurzame teeltmethoden via de ecoregeling en toekomstige agromilieu- en klimaatverbintenissen. Daarbij wordt binnen het GLB ook ingezet op duurzame bouwplannen waarmee nutriënten in de bodem worden vastgehouden om deze beschikbaar te stellen voor een opvolgende teelt waarmee de afhankelijkheid van meststoffen kan worden teruggebracht en uitspoeling naar het water wordt voorkomen.

Daarnaast onderzoekt het kabinet hoe eiwitdiversificatie kan worden opgenomen in de strategie voor generatievernieuwing¹¹, het starterspakket voor jonge boeren dat lidstaten in hun Nationaal Regionaal Partnerschapsplan moeten uitwerken en het transitieplan voor het GLB 2028–2034. Het kabinet steunt daarnaast het concept van nationale aanbevelingen voor de ondersteuning van eiwitgewassen in het toekomstige GLB, mits deze voldoende ruimte laten voor nationale keuzes en aansluiten bij de beschikbare GLB-instrumenten. Ook wil Nederland het gebruik van grasland duurzamer maken en de veehouderij beter integreren door een mix van directe en indirecte beleidsmaatregelen. Deze zijn erop gericht de grondgebondenheid van de veehouderij te versterken,¹² weidegang te bevorderen en grasland te behouden. Tot slot steunt het kabinet de ontwikkeling van koolstof- en natuurkredieten als innovatieve financieringsmethode, mits deze betrouwbaar en transparant zijn en aantoonbare ecologische of klimatologische meerwaarde bieden.¹³

Ten derde, heeft het kabinet een positieve grondhouding tegenover de plannen van de Commissie op gebied van onderzoek, innovatie en ontwikkeling. Volgens de Commissie hebben plantaardige eiwitten,

¹¹ BNC-Fiche: Strategie voor generatievernieuwing in de agrarische sector, Kamerstuk 22 112, nr. 4214.

¹² Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 'Eco-activiteiten, punten en waarde', rvo.nl 2026 (laatst bijgewerkt of geraadpleegd op 12 augustus 2026).

¹³ Verzamelbrief Natuur - Natuurbeleid, Kamerstuk 33 576, nr. 467.

mede gezien het huidige wetgevingskader en de mate van consumentenacceptatie, de grootste marktpotentie ten opzichte van andere alternatieve eiwitten. Het kabinet steunt de verdere ontwikkeling van plantaardige eiwitten, met de huidige inzet binnen de Kennis- en Innovatieagenda (KIA) Landbouw, Water en Voedsel en de Agrofood Innovatieagenda. Tegelijkertijd acht het kabinet het van belang dat de EU ruimte blijft bieden voor innovatie op het gebied van andere alternatieve eiwitten en nieuwe productiewijzen, zoals cellulaire agricultuur en precisiefermentatie, door onder meer in te zetten op transparantere en efficiëntere toelatingsprocedures voor *novel foods*¹⁴ en op ruimte voor pilots en proeverijen.

Het kabinet onderstreept het belang van een maatschappelijke dialoog over deze technologieën, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten. Ook de mogelijke duurzaamheidsvoordelen en de duurzaamheids- en gezondheidseffecten van alternatieve eiwitten dienen wetenschappelijk te worden onderbouwd.

Daarnaast zet de Commissie in op het opschalen van investeringen in onderzoek en innovatie via Horizon Europa en het Europees Fonds voor Concurrentievermogen. Het kabinet verwelkomt deze inzet en benadrukt het belang van een brede inzet op innovatie zonder uitsluitingen, waarbij innovaties op het gebied van plantaardige en alternatieve eiwitten nadrukkelijk onderdeel blijven van de onderzoeks- en innovatieagenda.

Met de nieuwe strategische onderzoeks- en innovatiebenadering voor landbouw, bosbouw, plattelandsgebieden en voedselsystemen wil de Commissie ook een basis leggen voor toekomstige investeringen in kennis, praktijken en instrumenten voor de eiwitsectoren. Het kabinet ondersteunt deze ambitie welke passend is bij de eigen inzet in de Agrofood Innovatieagenda.

Ten vierde staat het kabinet positief tegenover de ambitie van de Commissie om de handel in eiwitrijke grondstoffen te diversifiëren en daarmee (strategische) afhankelijkheden te verminderen. Daarbij acht het kabinet investeringen in de voedselzekerheid en duurzame productiecapaciteit van derde landen van belang. Handel, kennis- en technologieoverdracht, investeringen en de versterking van lokale en regionale waardeketens dragen bij aan weerbare mondiale voedselsystemen en versterken daarmee ook de leveringszekerheid van de EU. Daarnaast benadrukt het kabinet dat een weerbaar eiwitsysteem onlosmakelijk verbonden is met het behalen van de biodiversiteitsdoelen.¹⁵

Verder onderschrijft het kabinet de constatering van de Commissie dat er meer mogelijkheden zijn om dierlijke reststromen en bijproducten te benutten als grondstof voor diervoeders, binnen de kaders van de

¹⁴ *Novel foods* zijn elk voedingsmiddel of ingrediënt dat voor 15 mei 1997 niet in significante mate werd geconsumeerd binnen de Europese Unie.

¹⁵ Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV), *Voedselzekerheid in een wankel wereld: een agenda voor Nederland*, advies, 11 mei 2026.

Europese regelgeving. Het kabinet deelt de opvatting dat een doelmatige inzet van deze reststromen kan bijdragen aan een lagere klimaat- en milieubelasting van diervoeders en aan een efficiënter gebruik van grondstoffen.

Ten vijfde verwelkomt het kabinet de inzet van de Commissie om de vraag naar Europese plantaardige eiwitten voor humane consumptie te stimuleren via voorlichtingscampagnes, consumentenactivatie, publieke aanbestedingen, onderwijsprogramma's en productnormen. Een verschuiving naar een in verhouding meer plantaardig voedingspatroon draagt bij aan een duurzamer en weerbaarder voedselsysteem en biedt gezondheidsvoordelen. Het kabinet wil het eiwitaanbod verder diversifiëren

Daarnaast verwelkomt het kabinet de voorstellen van de Commissie om de samenwerking tussen telers van eiwitgewassen in de keten te versterken. De in 2025 voorgestelde wijzigingen van de GMO-verordening¹⁶ inzake de erkenning van producentenorganisaties en de mogelijkheden voor sectorale interventies in deze sector worden gesteund. Voor deze sector bestaat in Nederland reeds één erkende producentenorganisatie. Ook staat Nederland in beginsel positief tegenover de voorgestelde mogelijkheid om meer aandacht te geven aan eiwitgewassen via het EU-promotiebeleid en de EU-schoolregeling.

Tot slot acht het kabinet verdere modernisering van het Europese regelgevingskader wenselijk, zodat, waar wetenschappelijk is aangetoond dat dit veilig, verantwoord en uitvoerbaar is, meer ruimte ontstaat voor de hoogwaardige toepassing van circulaire eiwitbronnen en reststromen, waaronder het verruimen van de mogelijkheden voor: (1) het gebruik van verwerkte dierlijke eiwitten in diervoeders en (2) toegestane substraten voor insecten bestemd voor diervoeder en technische toepassingen. Het kabinet zet zich daarom in EU-verband in voor een actualisering en harmonisatie van de relevante regelgeving, gebaseerd op wetenschappelijke risicobeoordelingen van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA).

c) Eerste inschatting van krachtenveld

De verwachting is dat onder de lidstaten brede consensus bestaat over het belang van het versterken van de open strategische autonomie en voedselzekerheid van de Unie door de importafhankelijkheid van eiwitrijke grondstoffen te verkleinen. Tegelijkertijd zal verdeeldheid bestaan over de invulling van het actieplan.

Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, zal naar verwachting pleiten voor een evenwichtige benadering waarin naast de productie van eiwitgewassen en alternatieve eiwitten en productiewijzen ook de transitie naar meer humane consumptie van plantaardige eiwitten wordt gestimuleerd. Lidstaten met een grote veehouderijsector zullen daarentegen vooral inzetten op de beschikbaarheid van betaalbare,

¹⁶ Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie, Kamerstuk 22 112, nr. 4145

lokaal geproduceerde veevoereiwitten om de concurrentiepositie van hun veehouderijsector te versterken.

Daarnaast zal de discussie zich richten op de inzet van middelen binnen het GLB. Hoewel brede steun wordt verwacht voor financiële stimulansen en risicodeling voor boeren die overstappen op eiwitgewassen, bestaat weerstand tegen bindende productiedoelen en extra administratieve lasten.

Tot slot, is het krachtenveld binnen het Europees parlement niet bekend.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft betrekking op een aantal beleidsterreinen, waarvan het gemeenschappelijk landbouwbeleid het belangrijkste is. Daarnaast hebben bepaalde in de mededeling genoemde initiatieven betrekking op *Horizon Europe*, gemeenschappelijke handelspolitiek en energie. Op het terrein van de gemeenschappelijke handelspolitiek is er sprake van een exclusieve bevoegdheid van de EU (artikel 3(1)(e) VWEU). Op de terreinen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en energie is er sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4(2)(d) en (i) VWEU). Op het terrein van onderzoek is er sprake van een parallelle bevoegdheid van de EU en de lidstaten, waarbij de uitoefening van die bevoegdheid door de EU de lidstaten niet belet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen (artikel 4(3) VWEU). Op het terrein van industrie is er sprake van een aanvullende bevoegdheid van de EU (artikel 6(b) VWEU).

b) Subsidiariteit

De subsidiariteit ten aanzien van de gedeelten van de mededeling die betrekking hebben op de gemeenschappelijke handelspolitiek hoeft niet te worden beoordeeld, aangezien dit een exclusieve bevoegdheid van de Unie betreft. Voor het overige is de grondhouding van het kabinet over de subsidiariteit positief. Het actieplan heeft tot doel om (1) de open strategische autonomie van de EU te vergroten door het aanbod van Europees geproduceerde eiwitten te vergroten, (2) de weerbaarheid, het concurrentievermogen en de paraatheid van het eiwitsysteem te vergroten door onderzoek, innovatie en investeringen te versnellen en (3) de waardeketen voor eiwitten te versterken door deze producten aantrekkelijker te maken en de vraag ernaar te stimuleren. Gezien de noodzaak om versnippering op de interne markt tegen te gaan, het streven om de strategische autonomie op EU-niveau te vergroten en de mogelijkheden die het gemeenschappelijk landbouwbeleid (meer specifiek: de GMO) biedt, kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Daarom is een EU-aanpak nodig. Door in te zetten op overkoepelende EU-initiatieven (zoals kennisuitwisseling en het ontwikkelen van benchmarks op EU-niveau), aanbevelingen aan lidstaten over het gebruik van Europese

instrumenten en, eventueel, het op termijn aanpassen van Europese regelgeving wordt het beleid ten aanzien van eiwitgewassen gestroomlijnd en wordt de ontwikkeling van deze sector gestimuleerd, wat kan bijdragen aan de open strategische autonomie van de EU en het gelijke speelveld op de interne markt. Daarnaast kan een samenhangende strategie voor de langere termijn een voorspelbaarder kader voor de toekomst bieden. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit van het voorstel is positief. Het actieplan heeft tot doel om (1) de open strategische autonomie van de EU te vergroten door het aanbod van Europees geproduceerde eiwitten te vergroten, (2) de weerbaarheid, het concurrentievermogen en de paraatheid van het eiwitsysteem te vergroten door onderzoek, innovatie en investeringen te versnellen en (3) de waardeketen voor eiwitten te versterken door deze producten aantrekkelijker te maken en de vraag ernaar te stimuleren. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat het kabinet verwacht dat een integrale aanpak gericht op onderzoek, ontwikkeling en innovatie, handelsdiversificatie, vraagstimulering en versterking van de eiwitwaardeketen, kan bijdragen aan het behalen van bovengenoemde doelstellingen. Het voorgestelde optreden gaat niet verder dan noodzakelijk, omdat de in de mededeling benoemde maatregelen geen verplichtingen voor lidstaten inhouden. De aangekondigde acties richten zich met name op ondersteuning, stimulering en coördinatie en sluiten aan bij reeds bestaande instrumenten en beleidskaders, zoals het GLB.

d) Financiële gevolgen

Het kabinet verwacht geen directe kosten op korte termijn. Mogelijke toekomstige uitgaven kunnen voortkomen uit wetgeving of uit de verdere uitwerking van het actieplan. Hier wordt de Kamer tijdig over geïnformeerd. Nederland is van mening dat eventuele benodigde middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 (respectievelijk 2028-2034) en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Voor de Rijksbegroting worden op basis van het actieplan geen directe financiële gevolgen voorzien. Eventuele budgettaire gevolgen zullen worden ingepast op de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het actieplan bevat op zichzelf geen bindende verplichtingen voor burgers, bedrijven of overheden en leidt daarom naar verwachting niet direct tot een toename van de regeldruk of administratieve lasten. Mogelijke gevolgen voor de regeldruk zullen afhangen van eventuele toekomstige wetgevende voorstellen die voortvloeien uit het actieplan en zullen op dat moment afzonderlijk worden beoordeeld. Het kabinet

acht het daarbij van belang dat de Commissie bij toekomstige wetgevende voorstellen een gedegen impactanalyse uitvoert, waarbij de gevolgen voor de regeldruk en administratieve lasten nadrukkelijk worden meegenomen.

Het kabinet onderschrijft het belang van een weerbaar, duurzaam en concurrerend EU-eiwitsysteem. Het actieplan beoogt de concurrentiekracht van de Europese agrofoodsector te versterken door de productie en verwerking van plantaardige en alternatieve eiwitten te stimuleren, innovatie te bevorderen, waardeketens te versterken en de afhankelijkheid van een beperkt aantal importstromen van hoogwaardige eiwitten en diervoederadditieven te verminderen. Daarbij acht het kabinet het van belang dat maatregelen bijdragen aan een gelijk speelveld, marktgericht zijn en de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse en Europese agrofoodsector niet onnodig beperken.

Geopolitiek zet het actieplan in op het versterken van de open strategische autonomie van de EU door de afhankelijkheid van geïmporteerde eiwitten en kritieke voedergrondstoffen uit derde landen te verkleinen, de aanvoerketens te diversifiëren en de samenwerking met strategische partners, waaronder Oekraïne, te versterken. Tegelijkertijd blijft de EU volgens het actieplan afhankelijk van internationale handel voor een deel van de eiwitvoorziening. Het kabinet onderschrijft het belang van open, weerbare en gediversifieerde handelsketens en een evenwichtige benadering waarbij strategische autonomie hand in hand gaat met een open economie.